EL SEGELL PRO INFÀNCIA

ESCANDELL ALMODÓVAR, Maria del Mar
Unitat d'Història de la Medicina. FM Universitat de Barcelona.

Resum: Notícia sobre el "Segell Pro-Infancia", que es va emetre per la Generalitat Republicana, per poder realitzar activitats en favor de la salut dels nens. Es basava en una idea d'Einer Holbol, de l'any 1904. Es va poder fer durant pocs anys i el resultat fou molt positiu.

Paraules clau: Segell Pro-Infància. Catalunya.

Resumen: Notícia sobre el "Segell Pro-Infancia", que se emitió por la Generalidad Republicana, para financiar actividades en favor de la salud de los niños. Se inspiró en una idea d'Einer Holbol, del año 1904. Se pudo emitir durante pocos años. El resultado fue muy positivo

Palabras clave: Segell Pro-Infància. Catalunya.

INTRODUCCIÓ

Des de ben petita tinc vocació de pediatra: m'apassionen els nens i m'interessa molt tot allò que hi té a veure. Durant una classe d'Història de la Medicina Catalana, mentre el professor explicava alguns detalls sobre la Medicina durant la Guerra Civil, va fer menció al Segell ProInfància, un tema totalment desconegut per mi fins aleshores i que em va cridar l'atenció.

Vaig decidir buscar informació sobre el tema i vaig veure que disposava de moltes fonts d'informació diverses, fins i tot de publicacions a diaris de l'època. Llavors vaig preguntar al Dr. Sabaté a veure que li semblava si desenvolupava el meu treball al voltant del Segell Pro-Infància i em va contestar que li semblava molt interessant.

En aquestes pàgines intentaré fer un resum sobre què era aquest segell, qui el va crear, per a què servia i quines implicacions i conseqüències tingué sobre la infància .

ORIGEN DEL SEGELL PRO-INFÀNCIA

L'origen del *Segell* Pro-Infància data de l'any 1904, quan el funcionari de correu danès Elner Holbol proposà al govern del seu país l'emissió d'un segell d'adquisició voluntària amb l'objectiu de crear un Preventori i organitzar la lluita antituberculosa a Dinamarca.

El segell emès s'anomenà "Segell de Noel" i tingué tant èxit que aviat Dinamarca es convertí en un país en franca destuberculització, principalment gràcies a la campanya del segell.

Posteriorment i prenent com a model l'exemple de Dinamarca, Suècia, Holanda, Alemanya i Estats Units també van crear els seus propis segells. Allí reberen el nom de "segells de Noel", "segells Antituberculosos" o "segells Pro Infància". Després de la Guerra europea, la implantació del segell s'estén a molts altres països, entre ells França.

A Catalunya, particularment, la Generalitat de Catalunya decidí instituir per Decret del Conseller de Sanitat i Assistència Social, el 13 de març de 1933, el "Segell Pro Infància". Esdevé en aquell moment l'únic segell de caràcter d'assistència social que està autoritzat per a ésser editat i posat a la venta a Catalunya.

Així doncs, el segell a Catalunya consistia en una imatge única, diferent cada any, que es venia solament durant sis setmanes de l'any. El seu preu va ser inicialment de 5 cèntims i després a 10 cèntims. No tenia cap valor de franqueig i podia enganxar-se a la correspondència, factures, rebuts, programes, paquets, etc. Es presentaven en carnets de 20 segells.

Per a la correcta organització de la Campanya es creà un Comitè Directiu Central compost d'un President, un Secretari, un Tresorer i dos Vocals nomenats per la Generalitat de Catalunya.

El Comitè estava encarregat d'organitzar la propaganda per cartells, premsa, cinema, ràdio, impresos, conferències, a les escoles, fàbriques, tallers a tota Catalunya.

A més a més, s'encarregaven de la impressió, repartiment i control de la venda del Segell i finalment de la liquidació de la Campanya. Un cop feta la liquidació, confeccionaven el programa per a l'aplicació dels cabals recaptats, que havia de ser aprovat pel Conseller de Sanitat i Assistència Social.

Cal recalcar que hi havia altres Comitès, distribuïts per districtes, a la ciutat de Barcelona i, fora d'aquesta, hi havia Comitès a cada poble.

OBJECTIUS PRIMORDIALS

L'Obra del Segell té dues finalitats: A nivell nacional, per crear Sanatoris i Escoles-Preventoris, contribuint eficaçment a la lluita contra la mortalitat infantil. A nivell local, per crear o ajudar a crear Guarderies a les poblacions industrials que oferien millors condicions per al seu bastiment i utillatge i millors garanties per a l'entreteniment ulterior.

El Segell tingué també un caire educatiu: es produí una corrent de solidaritat social i es recordà tant la necessitat de les persones d'ajudar als qui més ho necessiten com la importància de la higiene com a prevencio de la mort infantil i millora del benestar de l'humanitat.

Ara bé, en aquell moment l'objectiu primordial havia de ser la propaganda per a la prevenció C"val més prevenir que curar") i, per això, davant dels beneficis de cada campanya hi havia un programa concret a seguir. El Segell, doncs, havia d'encarrilar la seva tasca en el següent ordre:

Ara bé, en aquell moment l'objectiu primordial havia de ser la propaganda per a la prevenció C"val més prevenir que curar") i, per això, davant dels beneficis de cada campanya hi havia un programa concret a seguir. El Segell, doncs, havia d'encarrilar la seva tasca en el següent ordre:

Difusió arreu de Catalunya de les recomanacions d'higiene social i infantil, mitjançant imatges, ràdio, films, premsa, fullets, conferències, etc. L'objectiu era que el poble estigués saturat d'aquestes recomanacions i les complís de la manera més natural, sense esforç, incorporades en el seu ritme de vida. Aconseguit això, era indubtable que les malalties minvarien extraordinàriament i l'Assistència Social es veuria beneficiada a través d'una disminució de la multitud de càrregues i preocupacions.

Creació de Preventoris per tal que els infants predisposats a la tuberculosi poguessin ser amats, amb l'objectiu de prevenir que no arribessin a desenvolupar la malaltia

Creació de Guarderies on els infants, a més de ser assistits, fossin constantment vigilats. Aquí també era important l'ensenyament a les mares en la sanitat dels seus propis fills.

Creació de Dispensaris de puericultura i antituberculosi on es poguessin consultar tots els casos dubtosos o concrets i aconseguir una obra eficaç de prevenció i cura de la malaltia a través de les recomanacions dels metges i l'actuació de les infermeres.

Impuls de la creació d'Establiments de cura, bastiment d'Hospitals, Sanatoris i Preventoris amb l'objectiu d'amar els malalts i prevenir el contagi de la malaltia a familiars i amics.

RESULTAT DE LES CAMPANYES

En cada Campanya s'obtenia una mitja de 200.000 pessetes que permeteren crear un Establiment amb cadascuna.

Amb la primera Campanya es creà La guarderia de Sant Andreu, on foren atesos 75 infants per personal mèdic i infermeres especialitzades en puericultura, en la qual, a més a més de tenir cura dels nens, es donaven instruccions a les mares per a la defensa de la salut dels seus fills

En aquesta Guarderia es tenia especial cura pel menjar que es donava als infants i, a més a més, es feia un control del ~es, se'ls rentava i se'ls netejava la roba. Cadascun tenia el seu llitet i la seva gandula de repòs.

Aquesta guarderia comptava amb un seguit de serveis: sala d'alletament, sala de banys i dutxes, servei mèdic, servei de control i estadística, cuina d'alimentació

general i cuina dietètica, direcció, dues sales de llits, menjadors, serveis de neteja (safareig, planxat), solàrium, etc.

Les infermeres estaven totalment dedicades a la seva feina i en els casos de mares que no podien alletar els seus fills per qüestions de feina, les infermeres es desplaçaven personalment fins al lloc de la feina amb el nadó perquè pogués ser correctament alimentat.

Amb la Segona Campanya es creà una guarderia a Terrassa, amb la mateixa capacitat i les mateixes característiques que l'anterior. Aquesta, a més a més, comptava amb un esplèndid jardí d'esbarjo que envoltava l'edifici, habitació per a infermeres i una àmplia sala de repòs. Com a la de Sant Andreu, aquesta també disposava d'una instal·lació completa de calefacció. Totes dues estaven orientades per a rebre el sol i l'aigua: i això ens indica que la construcció es va fer sota la supervisió de persones facultatives.

Amb la Tercera Campanya es construí el Preventori d'Arenys de Mar. Estava preparat per a atendre a 250 infants pre-tuberculosos, amb edats compreses entre els 7 i els 15 anys. Aquest edifici comptava de planta i dos pisos i es va tenir molta cura en treure l'aspecte hospitalari i donar un aire de veritable palau infantil.

A més a més, comptava amb els següents annexos: escola molt ben preparada per a facilitar la instrucció als infants; pavelló d'infermeria amb dormitoris individuals, sales de banys, dutxes, lavabos, biblioteca, sala de conferències i sala d'esbarjos; pavelló de neteja amb màquines de desinfecció, neteja, planxat, etc, i, finalment, un pavelló amb una piscina.

RETALLS DEL DIARI "LA VANGUARDIA"

Els mitjans de comunicació *van* ser molt importants en la difusió de les notícies i en l'impuls de la *venta* dels segells. Entre ells, un dels més destacables *va* ser la premsa escrita, concretament "La Vanguardia". És per això que gairebé cada dia hi havia alguna notícia fent referència al *Segell Pro-Infància* Podem trobar dades sobre els membres del Comitè, detalls sobre cadascuna de les campanyes (cartells, inici de la campanya, diners recol·lectats), festes benèfiques a favor de l'obra, així com concursos de cartells i de paradors.

VALORACIÓ PERSONAL

Com ja he dit al principi del treball, estic molt interessada en la pediatria i el món dels infants i fer aquest treball ha estat molt enriquidor en tots els sentits.

És un gust veure que, des de temps enrere, les altes esferes s'han preocupat pel benestar dels més petits promovent iniciatives per garantir el seu benestar. I el que és encara més interessant és que, en temps tan difícils, la resposta de la població fos tan positiva.

A part d'això, la recerca bibliogràfica realitzada també m'ha servit per descobrir alguna de les curiositats mèdiques/farmacològiques de l'època. Els consells que es donaven a les mares sobre com s'havia de tenir cura dels seus fills, així com les recomanacions higienico-dietètiques ens demostren la realitat del moment i la necessitat de transmetre unes "normes" per evitar el contagi i la transmissió de les malalties més perilloses per als infants, entre elles la tuberculosi.

Una altra cosa que m'ha semblat molt curiosa ha estat la gran quantitat d'informació que he pogut extreure dels diaris de l'època, en concret de "La Vanguardia". Aquest diari consta d'una hemeroteca impressionant i això denota la importància dels mitjans de comunicació a l'hora de deixar constància de les circumstàncies de cada època, en tots els aspectes.

Crida l'atenció la gran quantitat de notícies referides a medicina que hi podem trobar, cosa que contrasta amb els diaris actuals.

I només em queda comentar que, per mi, el missatge més profund que transmet tota l'obra del Segell Pro-Infància és l'esperit tendre, solidari, unit i amb ganes de millora que desprenia la societat catalana d'aquells anys.

BIBLIOGRAFIA

Pàgines web/llibres

www.metgesalexili.cat

www.museohistoricodeenfermeria.com

www.todocoleccion.net

Diaris

Hemeroteca "La Vanguardia"

SEGELL NACIONAL
5 CTS. PER LA SALUT DELS INFANTS
1933
"AJUT"
PRO-INFANCIA
COMPREU-LO DEL 1r DE DESEMBRE AL 6 DE GEN

1934
-campos-
PRO-INFANCIA
SEGELL CATALÁ – 5 CÉNTIMS

5 CTS.
PER LA SALUT DELS INFANTS
SEGELL
1935
PRO-INFANCIA
EN VENDA DEL 1 DESEMBRE AL 6 DE GENER

10 CENTIMS
PER LA SALUT DELS INFANTS
SEGELL PRO INFANCIA
1936 — 1937